

Sygn. akt I ACa 504/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Teresa Rak
Sędziowie:	SSA Sławomir Jamróg SSO del. Krzysztof Hejosz (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Lech

po rozpoznaniu w dniu 20 czerwca 2013 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Stowarzyszenia (...) w W.

przeciwko A. S.

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 20 lutego 2013 r. sygn. akt VII GC 312/12

oddala apelację.

Sygn. akt I ACa 504/13 **UZASADNIENIE**

Sąd Okręgowy w Kielcach, wyrokiem zaocznym z dnia 20 lutego 2013 r. wydanym w sprawie z powództwa Stowarzyszenia (...) w W. przeciwko A. S.o zapłatę (sygn. akt VII GC 312/12), zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 1320 zł z ustawowymi odsetkami w wysokości ustawowej 13% rocznie z tym, że liczonymi od kwoty 165 zł od dnia 16 stycznia 2011 r., od kwoty 495 zł od dnia 07 grudnia 2011 r., od kwoty 660 zł od dnia 16 stycznia 2011 r. oraz kwotę 579 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. W pozostałej części powództwo oddalono, a wyrokowi w pkt I na-dano rygor natychmiastowej wykonalności. Jak wynika z pisemnego uzasadnienia sporządzonego do tego orzeczenia, powód w pozwie z dnia 29 listopada 2012 r. domagał się zasądzenia od pozwanego kwoty 1585 zł wraz z odsetkami tytułem wynagrodzenia autorskiego wynikającego z umowy licencyjnej zawartej między stronami w dniu 21 grudnia 2009 r. na publiczne odtwarzanie utworów w lokalu prowadzonym przez pozwanego. Sąd pierwszej instancji uwzględniając powództwo w części oparł się na poczynionych ustaleniach zgodnie z którymi, strony wiązała umowa z dnia 21 grudnia 2009 r. nr (...) na publiczne odtwarzanie utworów w lokalu prowadzonym przez pozwanego w K.. Z tytułu publicznych odtworzeń utworów szczegółowo określonych w umowie, pozwany zobowiązany był do zapłaty na rzecz powoda wynagrodzenia autorskiego począwszy o stycznia 2010 r. w wysokości 660 zł rocznie. Pismem z dnia 18

kwietnia 2011 r. powódka zawiadomiła pozwanego, że w związku z wejściem w życie od 01 kwietnia 2011 r. przepisu zobowiązującego do obłożenia wynagrodzeń autorskich podatkiem VAT, taki podatek będzie naliczany od umówionego wynagrodzenia. Powód wystawił w związku z tym faktury, z tym, że za okres od 07 grudnia 2011 r. zawierały one podatek VAT w wysokości 23% i wezwał pozwanego do zapłaty.

W swoich rozważaniach prawnych sąd wskazał, że brak jest podstaw do podzielenia poglądu strony powodowej, że pozwany był zobowiązany do uiszczenia także kwoty podatku VAT od 01 kwietnia 2011 r. gdyż wprowadzone zostały zmiany ustawowe w tym zakresie. Zdaniem sądu pierwszej instancji, jeśli przy zawieraniu umowy uzgodniono wynagrodzenie nie obejmujące podatku od towarów i usług to brak było uprawnienia dla strony powodowej do jednostronnego podniesienia tego wynagrodzenia w granicach podatku VAT. Obowiązek Zapłaty zwiększonego wynagrodzenia przez pozwanego może wynikać jedynie ze zmiany umowy. Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z zapisem §11 umowy wszelkie zmiany wymagały zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności. W ramach zasady swobody umów strony mogą bowiem umówić się co do tego czy podatek będzie czy nie będzie elementem wynagrodzenia. Rozstrzygnięcie więc, czy strona zobowiązana jest do zapłacenia jako elementu wynagrodzenia, kwoty odpowiadającej podatkowi o towarów i usług należnemu od takiej usługi zależy od treści łączącej strony umowy. Sąd podzielił pogląd, że podatek VAT jest elementem „cenotwórczym” co oznacza, że sprzedawca towaru lub usługi kalkulując w tym przypadku wynagrodzenie jest uprawniony do wliczania do niej podatku. O wysokości wynagrodzenia decyduje jednak treść umowy stron. Na tej podstawie sąd zasądził kwotę 1320 zł z odsetkami określonymi zgodnie z art. 481 § 1 k.p.c. tj. od upływu terminu zapłaty faktur. Orzeczenie o kosztach postępowania uzasadniono powołując się na treść art. 98 §1 i 3 i art. 99 oraz 100 k.p.c. wyrokowi nadano rygor natychmiastowej wykonalności na podstawie art. 333 §1 pkt 3 k.p.c.

Apelację od powyższego orzeczenia wniosła strona powodowa w części oddalającej powództwo co do kwoty 265,65 zł oraz domagając się zmiany zaskarżonego wyroku w części oddalającej powództwo i uwzględnienie żądania pozwu w całości oraz o zasądzenie od pozwanego należnych kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego- ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie w uchylonym zakresie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach instancji odwoławczej. Powyższemu wyrokowi strona powodowa zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego polegające na naruszeniu przepisu art. 3 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 05 lipca 2001 r. o cenach, przepisu art. 8 ust. 2a ustawy o podatku od towarów i usług oraz art. 56 kodeksu cywilnego i 65 kodeksu cywilnego poprzez ich nie-zastosowanie. Zdaniem strony powodowej, sąd na skutek naruszenia tych przepisów nie uwzględnił, że począwszy od dnia 01 kwietnia 2011 r. działalność powoda jako organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi została objęta podatkiem od towarów i usług, który to podatek jest elementem cenotwórczym, zatem z mocy przepisu art. 8 ust 2a ustawy o podatku od towaru i usług powinien zostać doliczony do kwoty wynagrodzenia autorskiego dochodzonego przez powoda w tym postępowaniu. Ponadto w apelacji zarzucono naruszenie przepisów procesowych, które miało wpływ na treść wydanego w sprawie wyroku tj. art. 233 §1 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie zapisu zawartego w §5 ust.3 umowy licencyjnej z dnia 21 grudnia 2009 r. i przyjęcie, że strony w dacie zawarcia umowy określiły, że wynagrodzenie autorskie nie obejmuje podatku VAT, powód nie był uprawniony do doliczania podatku VAT do wynagrodzenia autorskiego, od daty gdy taki obowiązek został nałożony na powoda przez ustawodawcę.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny zważył, co następuje: apelacja nie jest zasadna i nie zasługuje na uwzględnienie

Sąd drugiej instancji rozpoznając sprawę w granicach apelacji, na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji stwierdza, że dokonując wykładni postanowień umowy licencyjnej z dnia 21 grudnia 2009 r. łączącej strony postępowania w oparciu o językowe zasady interpretacji, to brak jest podstaw do podzielenia stanowiska strony powodowej zawartego w uzasadnieniu apelacji. W § 5 ust. 1 tej umowy ustalono, że zryczałtowane wynagrodzenie autorskie stanowi kwota 660 zł miesięcznie, zaś w § 5 ust. 2 wskazano, że wynagrodzenie autorskie ustalone umową nie obejmuje podatku od towarów i usług (VAT). Nadto w ust. 3 powołanego § 5 umowy określono natomiast, że określone stawki ryczałtowe będą podlegać zmianie w okresach rocznych z uwzględnieniem średniej zmiany, stosownie do wskaźnika wzrostu wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,

ustalonego na podstawie obwieszczeń prezesa GUS w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw (za poszczególne miesiące), publikowanym w Monitorze Polskim za okres objęty waloryzacją. Podkreślić należy, że poza sporem jest, że w chwili zawarcia umowy publiczne odtwarzanie utworów muzycznych na podstawie umowy licencyjnej nie było obciążone podatkiem od towarów i usług. Oczywiście jest więc, że wynagrodzenie ustalone w umowie było wynagrodzeniem netto. Brak jest podstaw do przyjęcia, że strony przewidując w przyszłości wprowadzenie podatku VAT zgodziły się na doliczenie kwoty podatku do wynagrodzenia netto. Taka możliwość musiałaby wynikać wprost z treści umowy lub strona powodowa musiałaby wykazać w trakcie postępowania przed sądem, że taki był zamiar stron i cel umowy (zgodnie z art. 65 §2 k.c.). W tej sprawie znajdzie zastosowanie reguła zawarta w art. 65§1 k.c. gdzie złożone przez strony oświadczenia woli należy tłumaczyć biorąc pod uwagę okoliczności w których zostały one złożone. Tymczasem umowa nie wskazywała, że w przypadku wprowadzenia podatku od towarów i usług to pozwany ma ponosić w całości obciążenie z tego tytułu. To, że strona powodowa skierowała do pozwanego pismo z dnia 18 kwietnia 2011r. nie oznacza, że zaakceptował on stanowisko strony powodowej wyrażone w tym piśmie. W ustalonym stanie faktycznym brak jest oświadczeń czy czynności konkludentnych (np. akceptacji faktur) wskazujących na choćby dorozumiane przyjęcie, że pozwany godził się na doliczenie do uzgodnionego wynagrodzenia stawki VAT i na zapłatę obok określonego wynagrodzenia całego podatku wprowadzonego po zawarciu umowy. Po zawarciu przez strony umowy licencyjnej, weszła w życie nowelizacja ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług, którą dodano art. 8 ust. 2a tejże ustawy, na podstawie którego działalność strony powodowej, jako organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, została objęta podatkiem VAT. Jednocześnie zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 lipca 2001 roku o cenach przez cenę należy rozumieć wartość wyrażoną w jednostkach pieniężnych, którą kupujący jest obowiązany zapłacić przedsiębiorcy za towar lub usługę; w cenie uwzględnia się podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż towaru (usługi) podlega obciążeniu podatkiem od towarów i usług oraz podatkiem akcyzowym. Bez zmiany ceny nie jest możliwe podwyższenie kwoty określonej w umowie. Strony w umowie nie przewidziały automatycznej klauzuli podwyższającej na wypadek wprowadzenia podatku VAT na świadczenie (usługę) stanowiącą przedmiot umowy, a ewentualność zmiany stosunków przewidywały o czym świadczy zapis §5 pkt. 3 umowy. Podkreślić w tym miejscu należy, że wola stron było aby wszelkie zmiany w tym zakresie winny wynikać z oświadczeń złożonych pod rygorem nieważności na piśmie (§ 11 umowy). Strona powodowa nie była uprawniona z woli stron czy z bezpośrednio z ustawy do jednostronnej zmiany umowy i skutecznego żądania od pozwanego zapłaty wynagrodzenia wyższego niż to zostało określone w umowie. Sąd Apelacyjny podziela pogląd, że podatek VAT ma charakter cenotwórczy, jednakże oznacza to jedynie tyle, że sprzedawca towaru czy usługi, kalkulując cenę czy też wynagrodzenie jest uprawniony do wliczania do niej tego podatku. W chwili kalkulowania wynagrodzenia podatek taki nie obowiązywał a sama nowelizacja ustawy nie powoduje co należy podkreślić- automatycznego podwyższenia kwoty wynagrodzenia określonej w umowie stron o podatek VAT (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 1998-01-23, I CKN 429/97, publ: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna rok 1998, Nr 9, poz. 139, str. 47 oraz uchwała Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 2006-07-21, III CZP 54/06, publ: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna rok 2007, Nr 5, poz. 66, str. 13).

Reasumując powyższe rozważania należy stwierdzić, że zarzuty apelacji stanowią jedynie praktycznie powtórzenia stanowiska zaprezentowanego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, a strona powodowa nie przedstawiła żadnego argumentu prawnego, który uzasadniałby zmianę zaskarżonego wyroku. Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które sąd drugiej instancji podziela i przyjmuje jako własne. Brak jest również podstaw do stwierdzenia naruszenia przepisów prawa materialnego wskazanego w apelacji. Sąd Okręgowy w Kielcach rozpoznając sprawę nie dopuścił się również naruszenia przepisów procesowych, które miałyby wpływ na treść wydanego w sprawie wyroku. W prawidłowo sporządzonym uzasadnieniu (art. 328 § 2 k.p.c.) sąd pierwszej instancji podstawę prawną rozstrzygnięcia. Odnosząc się do rozważań prawnych i prawidłowo sformułowanych wniosków zawartych w pisemnym uzasadnieniu należy dodatkowo powołać na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2007 r., V CSK 44/07, Lex nr 447467, który to Sąd Apelacyjny w pełni podziela, a w którym wskazano, że „podwyższenie ceny (w znaczeniu określonym w ustawie o cenach) o kwotę podatku VAT, który nie był w niej pierwotnie ujęty, wymaga koniunktywnie zmiany umowy przez czynność prawną obu stron oraz tego, aby przepisy podatkowe statuowały w ogóle obowiązek podatkowy w odniesieniu do tego rodzaju czynności (transakcji)”. Apelujący pominął bowiem, że

konsekwencją wprowadzenia podatku VAT po zawarciu umowy może być to, że pozwany nie musi być zainteresowany dalszym odtwarzaniem muzyki w lokalu jeżeli wiąże się to ze zwiększeniem jego obciążeń finansowych. Kalkulacja w tym względzie jest pochodną uzyskiwanych przychodów i strona pozwana winna wyrazić wolę, że godzi się płacić wynagrodzenie zwiększone o całą stawkę VAT. Skarżące stowarzyszenie nie jest i nie było pozbawione instrumentów prawnych zarówno co do zmiany umowy wobec zmiany stosunków, jak też zakończenia stosunku ciągłego jeżeli kontynuacja umowy wobec wprowadzenia VAT zagraża jej interesom. W konsekwencji wskazać należy, że wobec braku zmiany umowy, żądanie strony powodowej co do podwyższenia wynagrodzenia o podatek od towarów i usług nie znajduje uzasadnienia, a zarzuty podniesione w apelacji są nietrafne.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.